

Warszawa, 2 grudnia 2025 r.

INFORMACJA PRASOWA

Transport bez barier – dostępność to standard, nie luksus

Windy, rampy, czytelne oznaczenia, cyfrowe tablice – to nie dodatki, ale fundament nowoczesnego transportu. Dzięki Funduszom Europejskim i wsparciu CUPT podróż w Polsce staje się prostsza, bezpieczniejsza i dostępna dla każdego. Jednak, jak tłumaczy Edyta Boratyńska-Karpiej, są miejsca w Polsce, gdzie dostępność wciąż nie jest standardem.

CUPT: Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami, który obchodzimy 3 grudnia, to okazja do refleksji nad tym, czym jest dostępność w transporcie?

E.B-K: Nie chcę tutaj podawać ustawowych definicji. One są oczywiście ważne, ale ważniejsze jest, co to oznacza dla osób bezpośrednio zainteresowanych. Dla nich dostępność to tak naprawdę poczucie spokoju podczas podróży.

A czym jest ten spokój?

Wiele osób czy to biorących udział w naszych badaniach czy spotkaniach organizowanych przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych, podkreśla, że nie chodzi tylko o niską podłogę w autobusie czy windę na dworcu. Chodzi o to, żeby osoba z niepełnosprawnością czy o ograniczonej mobilności mogła wyjść z domu i mieć pewność, że bez stresu, kombinowania i proszenia kogoś o pomoc dotrze z punktu A do punktu B.

Czy w Polsce to wciąż jest wyzwanie?

W przyszłym roku minie 10 lat, jak walczę o dostępność i słowo „walka” nie jest tutaj ani przypadkowo ani nie jest nadużyciem. Przez te czas obserwuję zmianę, bo udało się już naprawdę wiele. Jednak dostępnościowo Polska wciąż dzieli się na „A” i „B”.

Czyli...

Nie możemy oceniać dostępności wyłącznie przez pryzmat dużych miast, które najczęściej korzystają z nowoczesnych inwestycji. Tymczasem w mniejszych miejscowościach i na terenach wiejskich wciąż nierzadkie są sytuacje, że dostępny tabor idzie w parze z niedostępnym peronem, albo przystanek jest idealnie przygotowany, ale brakuje podjazdu, żeby do niego dojść. Jako kraj już bardzo dużo już osiągnęliśmy, jednak wciąż brakuje nam pełnej spójności.

Z czego to wynika?

Dobre pytanie! Wciąż brakuje nam świadomości, że to co robimy, robimy - nie dla anonimowych Kowalskich i Nowaków z odległej przyszłości, ale dla nas samych. Za 5, 10 czy 15 lat to my będziemy tymi pasażerami, którzy za chwilę staną na peronie, spróbują wsiąść do tramwaju czy przejść przez dworzec.

Na jakie bariery zwracają uwagę pasażerowie?

Brak podjazdu, windy, zniszczony chodnik czy nieprzemyślane przejście. Problemem jest też informacja: zbyt skomplikowana, niespójna, często nieintuicyjna. Brakuje komunikatów głosowych, tablice bywają słabo widoczne, a oznaczenia nie zawsze prowadzą wprost do celu. I wreszcie – czynnik ludzki. Nawet najlepsza technologia nie pomoże, jeśli obsługa nie potrafi jej wykorzystać albo nie rozumie potrzeb pasażerów.

Jakbyś zatem podsumowała nasze – Polski – wysiłki na rzecz dostępności?

Mamy już solidne fundamenty, ale dopiero wtedy, gdy wszystkie elementy – infrastruktura, informacja i obsługa – będą działały razem, będziemy mogli mówić o dostępności. Pamiętajmy - dostępność to proces i nie jest tak, że zapewnimy ją raz na zawsze. Świat idzie naprzód i technika ułatwiająca życie osobom z niepełnosprawnościami również się rozwija, a naszym zadaniem jest za tym postępem podążać.

Jaką rolę w tym procesie odgrywają Fundusze Europejskie?

Pokazują, że dostępność to nie slogan. Modernizacja linii kolejowych sprawiła, że stacje, które były nieużyteczne, dziś umożliwiają samodzielne podróżowanie. Ścieżki dla niewidomych, lepsze oświetlenie, czytelne oznaczenia – to zmiany odczuwalne przez wszystkich. Podobnie nowy tabor: windy, rampy, przestrzeń na wózek, dostępne toalety, zapowiedzi głosowe. To nie dodatki, ale warunek komfortowej podróży.

Dlaczego dostępność to korzyść dla wszystkich, a nie tylko dla osób z niepełnosprawnościami?

Rozwiązania projektowane z myślą o dostępności stają się standardem. Czytelne oznaczenia, logiczne układy przestrzeni, cyfrowe tablice i aplikacje – ułatwiają życie każdemu pasażerowi. Gdy wszystko jest blisko i dobrze zaplanowane, podróż jest prostsza i mniej stresująca.

Jak CUPT wspiera beneficjentów?

CUPT to dziś partner, nie tylko instytucja rozliczająca. Pilnuje, by dostępność była wpisana w projekt od początku, organizuje szkolenia i warsztaty (blisko 50 od 2016 r.), tworzy materiały edukacyjne i zbiory dobrych praktyk. Promuje zasadę „nic o nas bez nas”, angażując osoby z niepełnosprawnościami w proces projektowy. Dzięki temu dostępność staje się normą.

Jakie zmiany są kluczowe na najbliższe lata?

Analizy pokazują, że bariery wynikają z prostych niedociągnięć: brak oznaczeń, nieintuicyjne przejścia, brak informacji w czasie rzeczywistym. Kluczowe kierunki:

- Projektowanie uniwersalne jako standard.
- Lepsza informacja – prosta, jasna, dostępna dla wzroku i słuchu.
- Integracja transportu – płynne, intuicyjne podróże.
- Dialog z użytkownikami – ich doświadczenia ujawniają bariery.
- Budowanie świadomości – kampanie pokazujące, że transport to troska o podróżnego.

Jeśli te zmiany wejdą w życie, transport w Polsce stanie się naprawdę inkluzywny – wygodny i dostępny dla wszystkich.

Edyta Boratyńska-Karpiej

Ekspertka w Centrum Unijnych Projektów Transportowych, koordynatorka Transportowego Obserwatorium Badawczego, politolożka i propagatorka dostępności transportu. Członkini Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego i Stowarzyszenia Profesjonalistów Informacji.

Absolwentka czterech studiów podyplomowych (SGH, UW, Collegium Civitas) oraz kursu zarządzania projektami. Od blisko 20 lat związana z administracją rządową w sektorze transportu i funduszy UE. Specjalizuje się w ewaluacji i analizie efektywności systemów transportowych, współtworzyła Jednostkę Ewaluacyjną w CUPT.

Zapraszamy do śledzenia profilu na LinkedIn Edyty: <https://pl.linkedin.com/in/edyta-boraty%C5%84ska-karpiej-analitek>

Centrum Unijnych Projektów Transportowych to państwowa jednostka budżetowa powołana w 2007 r., by wspierać przygotowanie i realizację inwestycji transportowych finansowanych z Funduszy Europejskich. Podlegamy Ministerstwu Infrastruktury oraz Ministerstwu Funduszy i Polityki Regionalnej. Naszym zadaniem jest pomoc beneficjentom w pozyskiwaniu i efektywnym wykorzystaniu środków UE na projekty transportowe — obejmuje to wsparcie merytoryczne, wdrożeniowe i ewaluacyjne (drogi, kolej, transport miejski, lotniczy, morski, śródlądowy, intermodalny oraz bezpieczeństwo ruchu). Więcej cupt.gov.pl

Kontakt dla mediów:

media@cupt.gov.pl